

Beskæftigelsesministeriet
Undervisningsministeriet
Finansministeriet

Notat

15. september 2008

Tilskudsordningen til voksenlærlinge

Resume

Voksenlærlingeordningen blev indført som midlertidig forsøgsordning i 1997 og gjort permanent i 1999. Ordningen har til formål, at give voksne bedre mulighed for at tage en erhvervsuddannelse, og samtidig bidrage til at uddanne voksne på områder med gode beskæftigelsesmuligheder og mangel på arbejdskraft.

Ordningen indebærer et statsligt løntilskud til arbejdsgivere, der indgår en uddannelsesaftale med en voksen med voksenelevløn inden for områder med mangel på arbejdskraft eller gode beskæftigelsesmuligheder. Tilskuddet udgør 35 kr. pr. time.

Tilstedeværelsen af den statslige tilskudsordning har ikke betydning for arbejdsgivernes mulighed for at indgå uddannelsesaftaler med voksne. Det kan arbejdsgiverne altid gøre efter bestemmelserne fastsat i overenskomsterne.

Om udviklingen i tilskudsordningen og voksenelevernes karakteristika kan det sammenfattes:

- Fra 1998 og frem til 2002 faldt tilgangen af elever med tilskud fra voksenlærlingeordningen, mens den fra 2002 og frem til 2007 steg. I 1998 udgjorde tilgangen ca. 3.800 personer, mens den i 2002 og 2007 var henholdsvis ca. 2.500 personer og 5.000 personer. Fra 2002 til 2007 er den årlige tilgang således omtrent fordoblet. En tilsvarende udvikling genfindes i bestanden af voksenelever med tilskud fra voksenlærlingeordningen.
- I 1996 udgjorde tilgangen af alle voksenelever på erhvervsuddannelsernes hovedforløb samlet set ca. 5.100 personer og i 2006 var antallet ca. 7.400 elever – svarende til en stigning i forhold til 1996 på ca. 45 pct. Voksenelever med det statslige løntilskud fra voksenlærlingeordningen udgør 2/3 af tilgangen blandt alle voksenelever i 2006. I 1996 var der ingen voksenelever med tilskud – da ordningen ikke var indført – og i 1997 var andelen med tilskud knap 40 pct. Hvor den samlede voksenelevtilgang er vokset med ca. 2.300 personer fra 1996 til 2006 er tilgangen af voksenelever med tilskud vokset med ca. 5000 personer.
- Knap halvdelen af de personer, der påbegynder et voksenforløb med tilskud, er mellem 25-29 år, mens knap 2 ud af 5 er mellem 30-39 år. Aldersfordelingen har ikke ændret sig væsentligt i perioden.
- Generelt er de voksenelever med tilskud, der kommer fra beskæftigelse, yngre end dem, der kommer fra ledighed.
- Siden ordningens start har størstedelen af de personer, der tilgår ordningen været mænd, men andelen af kvinder er stigende.

- Godt 2/3 af de personer, der påbegynder et voksenforløb med tilskud, har primært været i beskæftigelse de seneste fem år før tilgangen til ordningen. Andelen af personer med arbejdsløshedsdagpenge som dominerende forsørgelsesgrundlag faldet fra 19 pct. i 1998 til 8 pct. i 2006. Dette hænger formentlig sammen med den generelt faldende ledighed. Omvendt er andelen, der de seneste fem år før tilgangen, primært har haft SU som dominerende forsørgelsesgrundlag tredoblet.
- I 2005 havde samlet set knap 43 pct. af voksenlærlingene i forvejen en kompetencegivende uddannelse, hvoraf 36 pct. havde en erhvervsfaglig uddannelse og 7 pct. en videregående uddannelse. Sammenlignes med 1998 er der tilsyneladende sket et skift i retning af, at flere med længere uddannelsesbaggrund bliver voksenlærlinge.
- Påbegyndelsesalderen til erhvervsuddannelserne er gennemgående steget over en længere årrække. Andelen af påbegyndte erhvervsuddannelsesforløb er siden 1996 faldet for befolkningsgruppen under 25 og steget for befolkningsgruppen fyldt 25 år. Udviklingen kan ikke alene forklares af demografi.
- Antallet af vokselever er steget efter tilskudsordningens indførelse. Stigningen er mindre end antallet med tilskud.

Aflønningen af elever og vokselever indebærer generelt, at vokselever modtager en væsentlig højere løn under uddannelsen end almindelige elever. Arbejdsgivernes lønomkostninger ved uddannelsen er generelt højere ved vokselever end ordinære elever.

I 2007 udgjorde statens udgifter til tilskudsordningen til voksenlærlinge i alt 685 mio. kr., hvoraf løntilskuddet til arbejdsgiverne udgjorde 469 mio. kr. og taxamertilskuddet til uddannelsesinstitutionerne ca. 216 mio. kr. Samlet set har voksenlærlingeordningen siden introduktionen medført statslige udgifter på i alt knap 5 mia. kr.

Formål, regler og historie

Tilskudsordningen til voksenlærlinge har både et beskæftigelsespolitisk og et uddannelsespolitisk sigte. Ordningen skal give voksne bedre mulighed for at tage en erhvervsuddannelse, og samtidig bidrage til at uddanne voksne på områder med gode beskæftigelsesmuligheder og mangel på arbejdskraft.

Både det beskæftigelses- og uddannelsespolitiske sigte søges opnået gennem et statsligt løntilskud til arbejdsgivere, der indgår en uddannelsesaftale med en voksen med voksenelevløn inden for områder med mangel på arbejdskraft eller gode beskæftigelsesmuligheder. En uddannelsesaftale er en kontrakt mellem en virksomhed og en elev, som altid skal foreligge for at et læreforhold er gyldigt i henhold til lov om erhvervsuddannelser.

Tilskudsordningen til voksenlærlinge blev introduceret som forsøgsordning i 1997 og gjort permanent i 1999. Siden er ordningen i flere omgange blevet justeret og udvidet, *jf. boks 1*.

Kort om erhvervsuddannelsesområdet

Optagelse på en erhvervsuddannelse kræver at undervisningspligten er opfyldt. Elever under erhvervsuddannelse veksler mellem at modtage undervisning på en erhvervsskole og være i praktik i en virksomhed. Mellem halvdelen og trefjerdedele af uddannelsen finder sted i virksomheden.

Længden af erhvervsuddannelserne varierer mellem 2 og 5 år. De fleste erhvervsuddannelser tager 3-4 år at gennemføre. Uddannelsen afsluttes med en prøve, fx en svendep prøve.

Elever under erhvervsuddannelse kan få merit for både erhvervs erfaring og tidligere fag og eksamener. Det gælder f.eks. fag fra almen voksenuddannelse, erhvervsgymnasial uddannelse, AMU-uddannelser, eller fag fra en anden erhvervsuddannelse, som også indgår i den uddannelse, eleven påbegynder.

Voksne har mulighed for at tage en erhvervsuddannelse inden for et fagområde som et særligt voksenforløb. Voksenforløb kaldes også voksenerhvervsuddannelse (VEUD).

Områder med mulighed for støtte fra tilskudsordningen til voksenlærlinge

Det er en forudsætning for, at der kan ydes statsligt tilskud til at ansætte vokselever, at der efter beskæftigelsesregionens vurdering er eller forventes mangel på arbejdskraft eller er gode beskæftigelsesmuligheder inden for de områder, som uddannelserne kvalificerer til.

De fire beskæftigelsesregioner udarbejder hvert halve år en arbejdsmarkedsbalance. Arbejdsmarkedsbalancen viser beskæftigelsesmulighederne for omkring 1.200 stillingsbetegnelser i hver af de fire beskæftigelsesregioner.

Listerne over stillingsbetegnelser med tværgående og strukturel mangel på arbejdskraft, mangel på arbejdskraft og gode beskæftigelsesmuligheder udgør grundlaget for beskæftigelsesregionens liste over de erhvervsuddannelser, hvortil der kan ydes tilskud til at ansætte voksnelever.

Hertil kommer, at der som udgangspunkt ikke kan gives støtte til uddannelser, hvor der i beskæftigelsesregionen er en bestand af elever i skolepraktik, når eleven kommer fra ledighed.

Boks 1

Retningslinjer – skolepraktik for voksnelever fra ledighed

Der er fastsat følgende retningslinjer for, hvorledes der skal tages hensyn til elever i skolepraktik for voksnelever, der kommer fra ledighed:

- Erhvervsuddannelser, hvor Undervisningsministeriet har fastsat begrænsninger i adgangen til skolepraktik, medregnes ikke i opgørelsen af elever i skolepraktik.
- Grænsen for bestanden af skolepraktik forhøjes fra 40 til 60 elever for beskæftigelsesregion Hovedstaden & Sjælland. De øvrige beskæftigelsesregioner har fortsat en grænsebestand på 20 elever i skolepraktik.
- Grænserne for bestanden af skolepraktik kan i alle 4 regioner opjusteres yderligere op til 50 pct. Det sker i forbindelse med de halvårslige udmeldinger og efter høring af det regionale beskæftigelsesråd.
- Jobcentrene kan dispensere for grænserne for bestanden af skolepraktik, når særlige geografisk forhold taler herfor. Dispensationen gælder kun i enkeltsager.

På grundlag af disse retningslinier og under hensyn til bestanden af elever i skolepraktik i beskæftigelsesregionen udarbejder beskæftigelsesregionen en liste over erhvervsuddannelser, hvortil der kan ydes tilskud til at ansætte voksnelever. (Positivliste for voksenlærlinge).

Elevers løn

Arbejdsgiveren skal under praktik- og skoleophold udbetale en ved kollektiv overenskomst fastsat løn, der mindst svarer til den laveste løn, en ikke-faglært lønmodtager er berettiget til inden for det pågældende område. På ikke-overenskomstdækkede områder skal lønnen mindst svare til, hvad der er gældende inden for beslægtede områder.

Det statslige løntilskud og refusion fra Arbejdsgivernes Eleverefusion (AER)

Ordningen indebærer, at jobcentrene kan udbetale et tilskud til virksomheder, der indgår en uddannelsesaftale med en person, der ved uddannelsens påbegyndelse er mindst 25 år. Tilskuddet udgør 35 kr. pr. time under praktikopholdet. Under skoleophold modtager virksomhederne forhøjet lønrefusion fra AER.

Arbejdsgiverens ret til tilskud i forbindelse med aftale om uddannelse med en person, der er i beskæftigelse, er betinget af, at udgiften til tilskuddet på ansøgningstidspunktet kan afholdes inden for den bevilling, der på finansloven er afsat til at yde tilskud til personer, der er beskæftiget.

Hvis en elev over 25 år modtager voksenelevløn, *jf. afsnittet om elevens løn*, kan arbejdsgiveren få forhøjet lønrefusion fra Arbejdsgivernes Elevrefusion (AER) i skoleperioderne. AER's udgifter dækkes af arbejdsgiverbidrag gennem et fast beløb pr. bidragsudløsende fuldtidsansat.

Boks 2**Overordnet historisk udvikling i voksenlærlingeordningen****FL97**

Tilskudsordningen til voksenlærlinge blev indført som forsøgsordning i forbindelse med finanslovsaftalen for 1997 (S, RV og SF). Formålet var i en toårig forsøgsperiode, at give mulighed for at yde løntilskud til virksomheder som ansætter voksenlærlinge inden for områder med potentiel mangel på arbejdskraft. Med aftalen blev der i 1997 og 1998 afsat midler til statsligt løntilskud til 2.000 voksenlærlinge. Støtten kan gives til personer over 25 år og i 2 1/2 år.

FL99

Som led i finanslovsaftalen for 1999 (S, RV, V, K, CD, Kr.F) blev den midlertidige 2-årige forsøgsordning for statsligt løntilskud til voksenlærlinge videreført i 1999 og frem. Ordningen blev dermed permanent. Det fremgår af FL99, at ordningen herefter gav plads til oprettelse af 5.000 voksenerhvervsuddannelsesforløb. Derudover blev ordningen udvidet til også at gælde flaskehalsområder på det offentlige arbejdsmarked.

Flere i arbejde 2003

Tilskudsordningen indgik i Flere i arbejde reformen i 2003 (V, K, S, DF, RV og Kr.F). Det statslige løntilskud til arbejdsgiveren for voksenlærlinge fra ledighed blev ændret fra 40 kr. pr. time til 35 kr. pr. time, således at tilskuddet er det samme for voksenlærlinge fra ledighed og fra beskæftigelse.

Velfærdsaftale 2006

Tilskudsordningen til voksenlærlinge blev udvidet og forbedret som led i velfærdsaftalen fra juni 2006 (V, K, S, DF, RV). Ansættelsesområderne for voksenlærlinge blev udvidet, så der kan gives tilskud indenfor områder med gode beskæftigelsesvilkår – og ikke som før på flaskehalsområder og områder med mangel på arbejdskraft. Aftalepartierne afsatte midler til finansiering af yderligere 2.000 voksenlærlinge årligt. Udgifterne til voksenlærlinge fra beskæftigelse placeres på en selvstændig finanslovskonto og er herefter rammenstyret. Arbejdsgiverne får ret til at få tilskud til en voksenlærling, når betingelserne er opfyldt. Retten til tilskud til elever fra beskæftigelse ophører, når den samlede ramme er opbrugt.

Jobplan 2008

Tilgangen til voksenlærlingeordningen til og med udgangen af januar 2008 indebærer et forbrug på løntilskudsbevillingen til voksenlærlinge fra beskæftigelse i 2008, som overstiger den aftalte ramme fra velfærdsaftalen. Merforbruget forventes at udgøre omkring 1.200 helårspersoner i 2008. Som led i aftalen om en jobplan fra februar 2008 (V, K, DF, RV, NA) blev voksenlærlingeordningen udvidet med yderligere 1.500 nye pladser til voksenlærlinge (udover merforbruget på 1.200 helårspersoner i 2008).

Tilgang og bestand

Ved introduktionen af tilskudsordningen til voksenlærlinge i 1997 blev aktiviteten styret gennem en udmelding fra Arbejdsmarkedsstyrelsen om, hvor mange voksenlærlinge, der kunne modtage støtte.

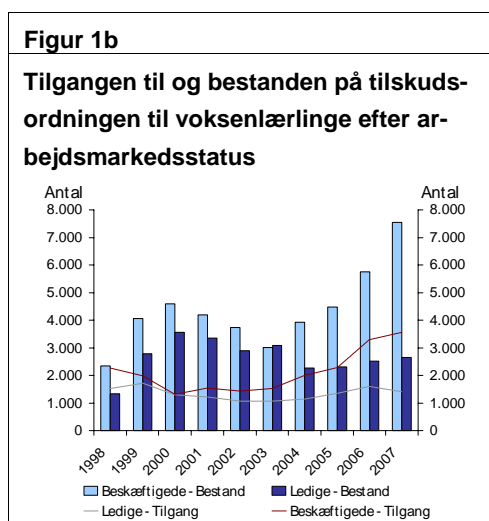
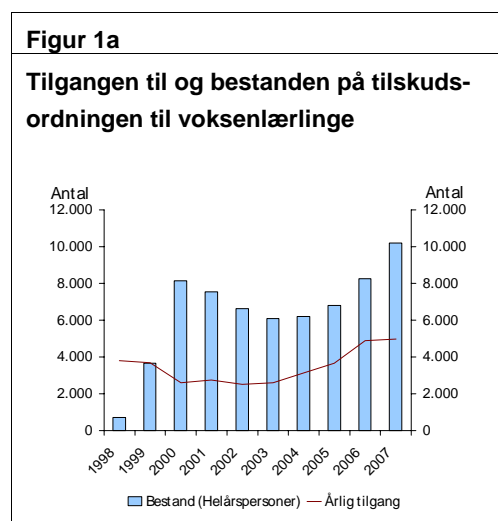
Arbejdsmarkedsstyrelsen fastsatte måltal for, hvor mange uddannelsesaftaler AF regionerne kunne bevillige tilskud til. I 1997 var der en begrænsning på 2.000

pladser, hvilket i 1998 blev hævet til 5.000. Kvoten for tilgangen til ordningen blev ikke længere udmeldt efter 2005.

Med velfærdsaftalen fra 2006 blev udgifterne til tilskud til beskæftigede adskilt fra udgifterne til ledige. Herefter er aktiviteten for voksenlærlinge fra beskæftigede rammestyrer, dvs. det er muligt at blive optaget på støtteordningen så længe udgifterne kan afholdes indenfor den afsatte ramme. Med velfærdsaftalen blev der afsat midler til en samlet aktivitet på 9.000 helårspersoner i ordningen. Udvikling i tilgang og bestand skal ses i lyset heraf.

Fra 1998 og frem til 2002 er tilgangen til ordningen faldet, mens den fra 2002 og frem til 2007 er steget, idet tilgangen i 1998 var ca. 3.800 personer, mens den i 2002 og 2007 var henholdsvis ca. 2.500 personer og 5.000 personer. Fra 2002 til 2007 er den årlige tilgang omtrent fordoblet, *jf. figur 1a*.

En tilsvarende udvikling genfindes for bestanden med en mindre forsinkelse, da bestanden opgøres som helårspersoner. Således faldt bestanden fra omkring 8.100 helårspersoner i år 2000 til ca. 6.100 i 2003. I 2007 var den samlede bestand på ca. 10.200 helårspersoner svarende til en stigning på godt 65 pct. siden 2003. Det er samtidig godt 1.000 helårspersoner mere end forudsat i velfærdsaftalen fra 2006.

Anm: Bestanden er ikke opgjort særskilt for ledige og beskæftigede på FL08. Fordelingen af den samlede bestand på FL08 er opgjort skønsmæssigt for 2003.

Kilde: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt FL08.

Skelnes der mellem tilgang og bestand fra henholdsvis beskæftigelse og ledighed, fremgår det, at stigningen i den øgede aktivitet i tilskudsordningen siden 2002/2003 først og fremmest skyldes en stigning i tilgangen til ordningen for personer, der kommer fra beskæftigelse, *jf. figur 1b*. Tilgangen til voksenlærlingeordningen fra beskæftigelse er således omtrent 2,5 gange større i 2007 end i 2002 og ca. 60 pct. større end i 1998.

Bestandsopgørelsen af henholdsvis beskæftigede og ledige elever med tilskud fra voksenlærlingeordningen viser ligesom tilgangsopgørelsen, at voksenlærlingeordningen i stigende omfang anvendes af elever fra beskæftigelse.

Boks 3

Definition af tilgang og bestand

Tilgang

Opgørelsen af tilgangen til ordningen omfatter alene den del af de nytilkomne i ordningen, der ikke tidligere har optrådt i ordningen. Baggrunden herfor er, at eventuelle skoleperioder optræder med blanke felter i Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM. Det indebærer bl.a., at voksenlærlinge efter end skolepraktik ville tælle med i tilgangsbestanden. Omvendt indebærer afgrænsningen, at personer med mere end et voksenlærlinge-forløb ikke indgår i opgørelsen.

Bestand

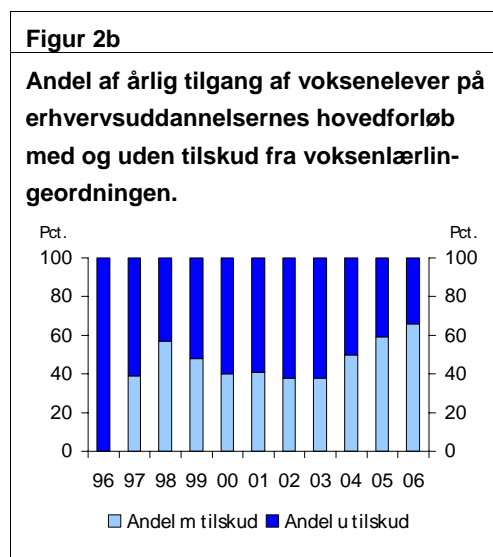
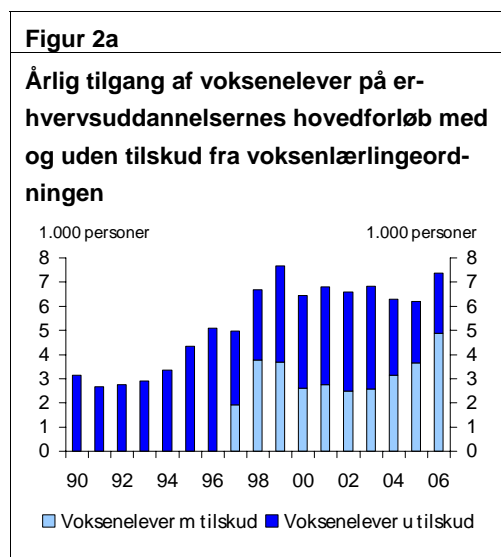
Oplysninger om den samlede bestand af voksenlærlinge i de enkelte år stammer fra AF's årsrapporter. Dette gælder dog ikke for 2007, som er baseret på bestandsstatistikken.

Tilgang af voksnelever med og uden tilskud fra voksenlærlingeordningen

I 1996 udgjorde tilgangen af voksnelever på erhvervsuddannelsernes hovedforløb samlet set ca. 5.100 personer. I perioden frem til 2006 er den årlige tilgang af voksnelever (inkl. voksenlærlinge) vokset og udgjorde i 2006 ca. 7.400 elever – svarende til en stigning i forhold til 1996 på ca. 45 pct., *jf. figur 2a*.

I samme periode er tilgangen til voksenlærlingeordningen alene vokset til at udgøre knap 5.000 i 2006. Det svarer til, at voksnelever med statsligt løntilskud fra voksenlærlingeordningen udgør 2/3 af tilgangen blandt alle voksnelever i 2006. I 1996 var der ingen voksnelever med tilskud fra voksenlærlingeordningen og i 1997 var andelen med tilskud knap 40 pct., *jf. figur 2b*.

Kilde: UNI-C elevtal 1978-2005, Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Personlige karakteristika, branchetilørsforhold mv.

Knap halvdelen af de personer, der påbegynder et voksenforløb med tilskud, er mellem 25-29 år, mens knap 2 ud af 5 er mellem 30-39 år. Aldersfordelingen har ikke ændret sig væsentligt i perioden, og der er ikke umiddelbart nævneværdig sammenhæng mellem den øgede aktivitet i ordningen og enkelte aldersgrupper, *jf. tabel 1.*

Der er en mindre forskel i aldersfordelingen mellem personer, der kommer fra hhv. beskæftigelse og ledighed. Generelt er de personer, der kommer fra beskæftigelse, yngre end dem, der kommer fra ledighed (ikke gengivet).

Siden ordningens start har størstedelen af de personer, der tilgår ordningen været mænd. I 1998 var 3 ud af 10 kvinder, men siden 2000 har 2 ud af 5 været kvinder, *jf. tabel 1.*

Der er forskel på kønsfordelingen blandt personer, der påbegynder et voksenforløb med tilskud fra henholdsvis beskæftigelse og ledighed. For personer, der kommer fra beskæftigelse er der overvægt af mænd, mens fordelingen for personer fra ledighed er nogenlunde ens (ikke gengivet).

Størstedelen af de nytildgåede til tilskudsordningen for voksenlærlingeordningen har dansk/vestlig oprindelse. Andelen af personer fra ikke-vestlige lande er dog fordoblet fra 1998 til 2007 og stigningen er primært sket fra 2003 til 2007, *jf. tabel 1.*

Andelen af personer fra ikke-vestlige lande har gennem hele perioden været størst for personer, der kommer fra ledighed (ikke gengivet).

Tabel 1										
Tilgangen til tilskudsordningen for voksenlærlinge efter elevernes karakteristika										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Alder	--- Pct. ---									
25-29	46	45	44	46	43	44	45	46	48	44
30-39	41	40	42	39	39	37	36	38	37	36
40-49	11	13	13	13	15	15	16	13	13	16
Over 50	2	2	2	2	3	4	4	3	2	3
Køn										
Kvinder	31	36	42	42	42	39	44	43	36	42
Mænd	69	64	58	58	58	61	56	57	64	58
Etnicitet										
Dansk/vestlig	97	97	95	97	96	96	95	95	95	93
Ikke-vestlig	3	3	5	3	4	4	5	5	5	7
Dominerende forsørgelsesstatus de seneste 5 år										
Selvforsørgelse	70	69	63	68	70	72	72	68	68	67
SU	3	3	4	5	5	6	7	8	8	10
Dagpenge	19	19	22	17	16	12	10	11	10	8
Kontant- og starthjælp	6	6	7	6	5	6	7	8	9	9
Sygedagpenge	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1
Andet	1	2	3	3	3	3	4	5	5	5
Dominerende forsørgelsesstatus det seneste år										
Selvforsørgelse	56	53	49	52	53	48	49	49	54	56
SU	8	8	9	11	12	14	16	20	20	22
Dagpenge	22	24	24	21	21	21	17	15	11	7
Kontant- og starthjælp	7	9	9	8	7	9	11	8	9	8
Sygedagpenge	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Andet	5	6	6	7	5	6	6	6	5	5

Anm.: Dominerende forsørgelseskategori er en opgørelse af hvilken af forsørgelseskategoriene, som for det enkelte individ er den hyppigst forekommende i den undersøgte periode

Kilde: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger

Godt 2/3 af de personer, der påbegynder et voksenforløb med tilskud, har primært været selvforsørgende de seneste fem år før tilgangen til ordningen. Andelen fra selvforsørgelse har dog været svagt aftagende i perioden, *jf. tabel 1*. Selvforsørgelse dækker hovedsageligt over beskæftigelse.

I 1998 kom knap 20 pct. af de nytilgæede til voksenlærlingeordningen fra arbejdsløshedsdagpenge som dominerende forsørgelsesgrundlag. I 2007 var andelen faldet til 8 pct. Dette hænger formentlig sammen med den generelt faldende ledig-

hed, som over perioden har gjort det mindre sandsynligt at have a-dagpenge som dominerende forsørgelsesstatus over en 5-årig periode.

I modsætning hertil er andelen, der de seneste fem år før tilgangen, primært har været på SU, kontant- og starthjælp samt sygedagpenge steget i perioden, hvoraf antallet med SU som dominerende forsørgelsesgrundlag op til et forløb med tilskud fra voksenlærlingeordningen er tredoblet.

Hvis perioden for dominerende forsørgelsesydelse indskrænkes til det seneste år før tilgangen ændrer billedet sig noget. Andelen med status som selvforsørgende er noget lavere, mens der er flere med dagpenge og sygedagpenge, som dominerende status, ligesom andelen med SU som dominerende status er højere, idet den udgør 15 pct. i 2005.

Ved at skelne mellem den dominerende forsørgelsesstatus det seneste år på tværs af aldersgrupper kan det konstateres, at andelen med SU som dominerende status blandt nytildgåede voksenlærlinge mellem 25 og 30 år er vokset fra at udgøre ca. 8 pct. i 1998 til at udgøre ca. 22 pct. i 2005.

Der er fire brancher, som personer, der påbegynder et voksenforløb med tilskud, primært er beskæftiget inden for. Det er byggebranchen, offentlige tjenesteydelser, handel samt fremstilling, *jf. tabel 2*.¹

Tabel 2								
Branchefordelingen for tilgangen til ordningen								
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bygge	26	27	23	23	21	21	23	26
Energi	3	1	1	1	0	0	0	0
Finans	3	4	6	5	5	3	5	4
Fremstilling	21	22	23	21	21	21	17	14
Handel	22	20	24	19	19	21	15	21
Landbrug mv	2	2	2	2	1	1	2	1
Off. tj. Ydelser	11	12	15	18	20	21	29	25
Transport	6	5	3	5	6	6	4	2
Andet/uoplyst	5	6	4	7	6	8	5	7

Anm.: Delelementer summer ikke nødvendigvis til totaler som følge af afrunding. Branche tilhørsforholdet er opgjort ud fra novemberoplysningerne.

Kilde: Beskæftigelsesministeriet forløbsdatabase DREAM, Lovmodelldata og egne beregninger

¹ Med hensyn til branche skal det bemærkes, at den opgjorte branche knytter sig til praktikvirksomhedens branche og ikke til den uddannelse elev har påbegyndt. Dvs. at en person, der fx tager en uddannelse som kontorassistent i en fremstillingsvirksomhed, vil stå som tilhørende branchen fremstilling. Brancheforholdet siger derfor ikke nødvendigvis noget om elevens uddannelse.

For majoriteten af brancherne har andelene ikke ændret sig væsentligt i løbet af perioden. For offentlige tjenesteydelser har andelen dog været jævnt stigende, og den er mere end fordoblet i løbet af perioden. I brancherne fremstilling og transport er andelene til gengæld faldet især i slutningen af perioden.

Branchefordelingen er forskellig afhængigt af om personen kommer fra beskæftigelse eller ledighed (ikke gengivet). Andelen af ledige, der påbegynder et voksenforløb med tilskud i branchen offentlige tjenesteydelser er væsentlig højere end den tilsvarende andel for personer, der kommer fra beskæftigelse. Indenfor finans er andelen for ledige ligeledes større end den tilsvarende andel for beskæftigede. Det modsatte gør sig gældende for branchen fremstilling.

I det følgende defineres den tidligere branche, som den branche eleven var beskæftiget indenfor i november året før tilgangen til tilskudsordningen for voksenlærlinge. Ledige kan således godt have en tidligere branche, hvis personen var beskæftiget i november året før tilgangen til ordningen.

Det skal bemærkes, at den tidligere branche er uoplyst for ca. 1 ud af 3 voksenlærlinge fra ledighed. Det skyldes, at tildelingen af tidligere branche sker ud fra branchetilhørsforholdet i november året før eleven påbegynder uddannelsen. Derfor vil personer, der har været ledige i november året før de påbegynder et voksenforløb, have tidligere branche som uoplyst.

Der er væsentlig forskel på om vokseneleverne forbliver inden for samme branche, som de var beskæftiget indenfor i november året før tilgangen, afhængigt af om de kommer fra beskæftigelse eller fra ledighed, *jf. tabel 3 og 4.*

Tabel 3								
Tilgang til ordning for personer, der kommer fra beskæftigelse, fordelt på nuværende og tidligere branche, 2005								
Tidligere branche	Nuværende branche							
	Bygge	Finans	Fremstilling	Handel	Landbrug mv.	Off. tj.ydelse	Transport	Andet/uoplyst
Bygge	88	1	2	2	1	1	0	4
Finans	24	31	9	19	3	7	0	7
Fremstilling	26	2	56	11	1	2	1	2
Handel	27	2	9	51	0	8	1	2
Landbrug mv.	30	0	9	17	35	4	4	0
Off. tj.ydelse	14	2	2	10	1	68	1	2
Transport	9	3	19	31	0	3	31	3
An- det/uoplyst	18	3	8	27	3	24	0	17

Kilde: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, Lovmodelldata og egne beregninger.

Tabel 4								
Tilgang til ordning for personer, der kommer fra ledighed, fordelt på nuværende og tidligere branche, 2005								
Tidligere branche	Nuværende branche							
	Bygge	Finans	Fremstilling	Handel	Landbrug mv.	Off. tj.ydelse	Transport	Andet/uoplyst
Bygge	67	7	7	4	0	4	0	11
Finans	23	6	0	20	0	31	3	17
Fremstilling	34	5	24	18	0	8	3	8
Handel	21	5	8	33	2	19	2	11
Landbrug mv.	20	0	0	40	0	20	0	20
Off. tj.ydelse	10	2	5	9	1	58	1	14
Transport	41	6	6	18	0	18	12	0
Andet/uoplyst	12	6	10	25	0	33	1	13

Kilde: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, Lovmodeldata og egne beregninger.

Generelt forbliver voksnelever fra beskæftigelse, i højere grad end voksnelever fra ledighed, i den samme branche. For personer, der kommer fra ledighed, er der færre, der forbliver indenfor brancherne finans og transport og ingen forbliver indenfor branchen landbrug.

Uddannelsesbaggrund

Der er i reglerne om tilskudsordningen til voksenlærlinge ikke begrænsninger i forhold til voksenlærlingenes uddannelsesbaggrund, og personer med såvel erhvervsfaglige som videregående uddannelse har mulighed for at tage en erhvervsuddannelse med statsligt løntilskud gennem voksenlærlingeordningen.

Tilgangen til voksenlærlingeordningen blandt personer uden en kompetencegivende uddannelse (grundskole og gymnasial uddannelse) udgjorde i 2005 godt halvdelen af den samlede tilgang til ordningen. Andelen har været aftagende siden 1998, særligt som følge af, at andelen med grundskole som højeste uddannelsesniveau er faldet fra ca. 53 pct. til ca. 40 pct., *jf. tabel 5*.

En forholdsvis stor gruppe voksenlærlinge har inden uddannelsen påbegyndes i forvejen en kompetencegivende uddannelse. I 2005 havde samlet set knap 43 pct. af voksenlærlingene en kompetencegivende uddannelse, hvoraf 36 pct. havde en erhvervsfaglig uddannelse og 7 pct. en videregående uddannelse.

Sammenlignes med 1998 er der tilsyneladende sket et skift i retning af, at flere med længere uddannelsesbaggrund bliver voksenlærlinge. I 1998 havde 28 pct. af voksenlærlingene en erhvervsfaglig uddannelse i forvejen og omtrent 4 pct. havde en videregående uddannelse.

Fordelingen er stort set den samme uanset om eleven inden start kommer fra ledighed eller fra beskæftigelse (ikke gengivet).

Tabel 5								
Uddannelsesbaggrund for personer der påbegynder et elevforløb med statsligt løntilskud fra voksenlærlingeordningen								
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	--- Pct. ---							
Grundskole	53	52	48	49	44	44	41	40
Gymnasiale uddannelser	11	11	13	12	12	13	13	14
Erhvervsfaglige uddannelser	28	31	32	31	35	36	36	36
Korte videregående uddannelser	2	2	2	3	2	2	4	3
Mellemlange videregående uddannelser	2	2	4	2	3	3	4	3
Lange videregående uddannelser	0	0	0	0	1	0	1	1
Uoplyst	3	2	2	2	2	2	2	2
	--- Antal ---							
Tilgang i alt	4.080	3.801	2.460	3.042	2.460	2.676	3.138	3.717

Kilde: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, Lovmodeldata og egne beregninger

Elever med en erhvervsuddannelse i forvejen

Gennem uddannelsesnomenklaturen fra Danmarks Statistik er det muligt at belyse uddannelsesfordelingen mere detaljeret. En tredjedel af eleverne, der påbegynder et voksenlærlingeforløb i 2006, har en erhvervsfaglig uddannelsesbaggrund indenfor handel og kontor inden start, *jf. tabel 6*.

Tabel 6								
Erhvervsuddannelsesbaggrund inden start i voksenlærlingeforløb med statsligt løntilskud								
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	--- Pct. ---							
Pædagogisk grunduddannelse	0	0	0	0	0	1	1	1
Handel og kontor	40	39	38	39	45	39	36	33
Bygge og anlæg	8	6	6	8	6	10	8	6
Jern og metal	16	16	16	11	13	14	14	16
Grafisk	2	2	1	3	2	2	2	2
Teknik og industri i øvrigt	6	7	5	4	5	5	5	6
Service	2	1	2	3	1	1	2	2
Levnedsmiddel og husholdning	13	10	15	14	10	10	10	11
Jordbrug og fiskeri	7	9	8	7	6	8	7	7
Transport mv.	3	4	2	1	3	2	3	2
Sundhed	4	6	7	11	9	8	12	12

Kilde: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, Lovmodeldata og egne beregninger

Hertil kommer, at der fra 1998 til 2005 er sket en tredobling i andelen, der inden start på et voksenforløb med tilskud har en uddannelse inden for sundhedsområdet. Andelen, der i forvejen har en uddannelse indenfor handel og kontor, har været aftagende i perioden (fra 40 pct. i 1998 til 33 pct. i 2005). Jern og metal er området med den næststørste andel, som er på samme niveau i 2005 som i 1998.

En mere detaljeret inddeling i uddannelseskategorier kan give indblik i de dominerende uddannelsesbaggrunde blandt elever, der har en erhvervsfaglig uddannelse ved voksenlærlingeforløbets påbegyndelse. En opgørelse af de 25 uddannelser, som det største antal personer har i forvejen, viser, at de dominerende uddannelsesbaggrunde i 2005 specielt udgøres af salgsassistenter, kontoruddannede samt social- og sundhedshjælpere, *jf. tabel 7*.

Tabel 7		
EUD inden påbegyndelse af voksenforløb med tilskud (top 25 i 2005)		
	1998	2005
	--- Antal ---	
Salgsassistent	240	291
SOSU-hjælper mv	33	126
Kontoruddannelse	138	117
Smed	45	87
Mekaniker	81	57
Kok	12	42
Maskinuddannet	36	39
Teknisk designer	42	39
Landmand	21	36
Slagter	36	33
Bager	39	30
SOSU-assistent	3	30
Teknisk uddannelse	18	27
Frisør/kosmetik	9	27
Tjener/receptionist	30	27
Tømrer/gulvlægger	15	21
Snedker	6	21
Grafisk trykker	24	21
Gartner	9	21
PGU	0	18
Engroshandel assistent	36	18
Elektronik	3	18
Driftsleder landbrug	33	18
Maritim assistent	15	18
Handel/kontor	24	15

Anm.: Uddannelsesområderne er dannet på baggrund af uddannelsesnomenklaturen hos Danmarks Statistik.

Kilde: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, Lovmodeldata og egne beregninger

Hertil kommer, at der fra 1998 til 2005 er sket en tredobling i andelen, der inden start på et voksenforløb med tilskud har en uddannelse inden for sundhedsområdet. Andelen, der i forvejen har en uddannelse indenfor handel og kontor, har været aftagende i perioden (fra 40 pct. i 1998 til 33 pct. i 2005). Jern og metal er området med den næststørste andel, som er på samme niveau i 2005 som i 1998.

På tværs af aldersgrupper er der væsentlig forskel på hvor mange voksenlærlinge, der i forvejen har en kompetencegivende uddannelse eller ej. Andelen af de 25-29-årige, der inden start i voksenlærlingeforløb med tilskud, alene har grundskole er dog nogenlunde på samme niveau som den samlede andel for alle voksenforløb med tilskud, mens der er en væsentlig højere andel blandt de 25-29-årige, der i forvejen har en gymnasial uddannelse, *jf. tabel 8*.

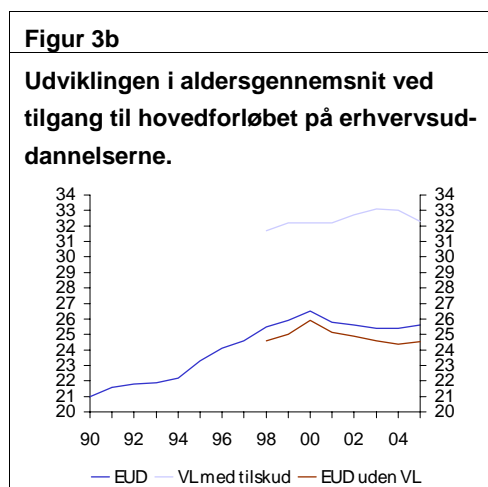
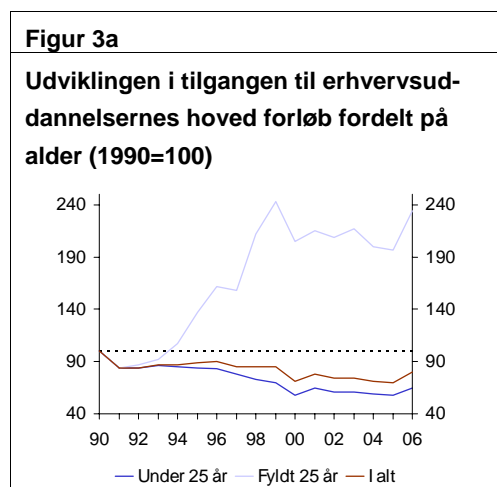
Den generelle tendens tyder på, at der i den yngste gruppe er relativt flere, der inden de starter et voksenforløb med tilskud, endnu ikke har fået en erhvervs-kompetencegivende uddannelse, ligesom der for de ældre grupper er relativt flere, der forinden har en EUD.

Tabel 8				
Uddannelsesbaggrund for nytildgåede elever med løntilskud i 2005, særskilt for alder				
	25-29-årige	30-34-årige	35-39-årige	40 år og over
Grundskole	39	38	41	43
Gymnasiale uddannelser	22	12	6	3
Erhvervsfaglige uddannelser	32	39	41	43
Korte videregående uddannelser	4	3	3	3
Mellemlange videregående uddannelser	2	5	3	4
Lange videregående uddannelser	0	1	4	2
Uoplyst	2	2	2	1

Kilde: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, Lovmodeldata og egne beregninger.

Udviklingen i alder for påbegyndelse af erhvervsuddannelser

Tilgangen til erhvervsuddannelserne har samlet set ligget nogenlunde konstant fra 1991 til 1996. I de første år efter introduktionen af tilskudsordningen til voksenlærlinge har tilgangen imidlertid været aftagende, *jf. figur 3a*.

Anm.: Tal fra 1996 til 2005 er fra Undervisningsministeriet, tal for 2006 er fra Danmarks Statistik.
Kilde: UNI-C elevtal 1978-2005, Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, Danmarks Statistik og egne beregninger

Den samlede udvikling i tilgangen til erhvervsuddannelserne dækker over væsentlige forskelle på tværs af aldersgrupper. Fra 1991 til 1996 er tilgangen til erhvervsuddannelserne for befolkningsgruppen under 25 år nogenlunde uændret. I samme periode vokser tilgangen til erhvervsuddannelserne med omkring 90 pct. for befolkningsgruppen fyldt 25 år.

Karakteristisk for tilgangen til erhvervsuddannelserne i årene umiddelbart efter voksenlærlingeordningens introduktion er en markant stigning i tilgangen for aldersgruppen fyldt 25 år. Samtidig sker der en reduktion i antallet af påbegyndte erhvervsuddannelsesforløb i aldersgruppen under 25 år.

En længere tidsrække med flere aldersgrupper viser, at tendensen i retning af senere påbegyndelse af erhvervsuddannelsesforløb rækker længere tilbage, *jf. tabel 9*. Flere forhold kan være afgørende for denne udvikling, herunder længere grundskoleforløb.

Tendenserne skal ses i lyset af, at stigende påbegyndelsesalder på erhvervsuddannelserne har relativt stor betydning for, hvor hurtigt en årgang kommer igennem uddannelsessystemet. I 2007 var andelen af befolkningen med en erhvervsuddannelse som højest gennemførte uddannelse 34 pct., mens andelen med en lang videregående uddannelse som højeste uddannelsesniveau til sammenligning var 6 pct.

Tabel 9**Påbegyndelse af hovedforløbet på erhvervsuddannelse fordelt på alder**

	1939	1956	1974	1984	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	--- Pct. ---																
Under 17 år	74	68	7	3	2	2	3	5	3	5	3	4	4	4	4	4	4
17 år	21	25	31	18	17	15	16	17	16	15	12	14	16	15	15	13	14
18 år	5	6	40	35	25	24	22	17	15	14	13	15	13	15	15	14	14
19 år	0	1	13	20	14	13	11	11	12	10	11	11	11	10	11	11	11
20 år	0	0	4	10	12	13	12	12	11	10	12	10	10	9	10	10	10
21-22 år	0	0	3	9	14	14	15	15	15	14	16	14	14	14	14	14	13
23-24 år	0	0	1	3	5	5	6	7	7	6	7	7	8	8	8	9	8
25-30 år	0	0	0	2	6	7	8	9	11	12	12	12	12	12	12	13	13
Over 30 år	0	0	0	1	5	6	7	8	11	13	13	12	13	13	12	12	12
	--- 1.000 forløb ---																
Under 25 år	-	-	-	-	28	28	27	26	24	23	19	21	20	20	20	19	22
Fyldt 25 år	-	-	-	-	3	4	5	5	7	8	6	7	7	7	6	6	7
Total	-	-	-	-	32	32	33	31	31	31	26	28	27	27	26	25	29

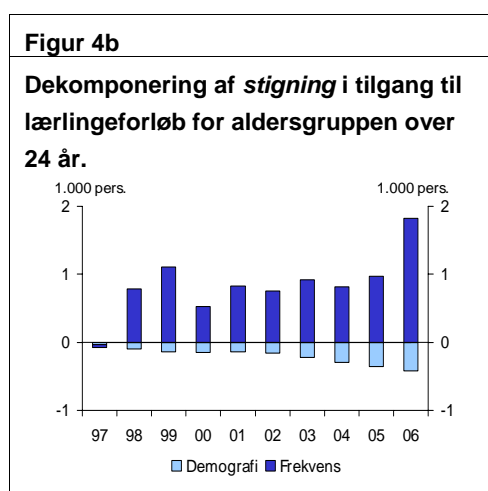
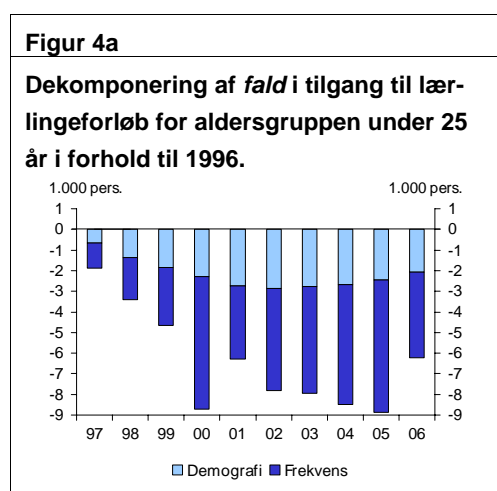
Kilde: UNI-C elevtal 1978-2005, Danmarks Statistik og Karsten Albæk, ”Om lærepladsspørgsmålet”, Blå Memoserie nr. 212, Københavns Universitet, 2004.

Udviklingen i aldersgrupperes tilbøjelighed til at påbegynde en erhvervsuddannelse kan dekomponeres i to faktorer:

1. *Demografi.* En ændring i demografien kan være årsag til ændringer i antallet af påbegyndte erhvervsuddannelsesforløb samlet set og i enkelte aldersgrupper. Hvis befolkningsgruppen under 25 år reduceres, kan antallet af påbegyndte erhvervsuddannelser i aldersgruppen tilsvarende forventes at blive reduceret.
2. *Frekvens.* Ændring i andelen af påbegyndte erhvervsuddannelser (frekvens) samlet set og i enkelte aldersgrupper kan skyldes flere forhold. Her kan for det første nævnes lovændringer (herunder voksenlærlingeordningen), som ændrer på uddannelsernes indretning. For det andet kan konjunktursituationen indebære ændringer i antallet af lærlingepladser, og for det tredje kan brancheudvikling og brancheforskydninger ændre efterspørgslen efter uddannet arbejdskraft. For det fjerde kan brugen af uddannelserne generelt ændres, hvis det relative afkast mellem erhvervsuddannelserne og andre uddannelser ændres fx foranlediget af relative forskydninger i det forventede lønniveau efter uddannelsen.

En dekomponering af tilgangen til erhvervsuddannelser siden 1996 viser, at både den demografiske komponent og frekvenskomponenten har haft betydning for

tilgangen til erhvervsuddannelserne. I forhold til reduktionen i tilgangen til erhvervsuddannelserne for aldersgruppen under 25 år bidrager begge komponenter til udviklingen. Frekvenskomponenten udgør den største del af ændringen i alle årene efter voksenlærlingeordningens indførelse, og indikerer således, at adfærdsmæssige ændringer i forhold til uddannelsesvalget spiller en betydelig rolle, jf. figur 4a. På baggrund af den opgjorte frekvenskomponent er det ikke muligt, at observere betydningen af bagvedliggende drivkræfter, herunder voksenlærlingeordningen, konjunkturer mv.

Anm.: Tal fra 1996 til 2005 er fra Undervisningsministeriet, tal for 2006 er fra Danmarks Statistik.
Kilde: Undervisningsministeriet, Danmarks Statistik og egne beregninger

For aldersgruppen fyldt 25 år har der samlet set været en stigning i antallet af påbegyndte uddannelser. For denne aldersgruppe er betydningen af de to komponenter modsatrettet. Den demografiske udvikling trækker isoleret set i retning af et lavere antal påbegyndte erhvervsuddannelser i aldersgruppen. Samlet set har der imidlertid været en stigende tilgang til erhvervsuddannelserne, hvilket kan tilskrives at den øgede tilgang fra frekvenskomponenten mere end udligner den demografiske komponent, jf. figur 4b.

Eksempler på elevers indkomst samt arbejdsgivernes udgifter

Aflønning af voksne elever og elever i ordinære forløb varierer på tværs af overenskomstområder. Hertil kommer, at ud over overenskomsternes forskellige satser for aflønning af elever, vil der i praksis også være forskellige aflønning af elever indenfor overenskomstområdet. Højere aflønning end den overenskomstfastsatte kan skyldes forskellige forhold, herunder den enkelte elevs kvalifikationer og erfaring samt udbud og efterspørgsel efter de pågældende kvalifikationer.

Indenfor branchen byggeri vil en elev med en uddannelsesaftale i et uddannelsesforløb på 3,5 år have en samlet indkomst på 492.000 kr. i perioden, hvis eleven aflønnes efter overenskomstsatserne på området. Til sammenligning vil en voksnelev i et uddannelsesforløb på 3,5 år have en samlet indkomst på 730.000 kr. i

perioden efter overenskomstbestemmelserne, *jf. tabel 10*. En vokselev har således en indkomst, der er knap 50 pct. højere end en elev på almindelige vilkår.

Tabel 10							
Eksempler på indtægt under uddannelsen for elever og vokselever indenfor byggeri samt studerende på lange videregående uddannelser, 2008							
	Elev		Vokselev		Vokselev		SU
	Efter over- enskomst	Skønnet gns. elev	Efter over- enskomst	Skønnet gns. elev	Efter over- enskomst	Skønnet gns. elev	
Forudsat varighed (år)	3,5	3,5	3,5	3,5	2,5	2,5	5
Timesatser	--- Kr. ---						
1. periode (26 uger)	53	64	107	128	107	128	
2. periode (52 uger)	64	77	107	128	107	128	
3. periode (52 uger)	73	88	107	128	107	128	
4. periode (52 uger)	89	106	107	128	107	128	
Måned	11.713	15.227	17.371	27.794	17.371	27.794	5.007
År	140.556	182.723	208.455	333.528	208.455	333.528	60.084
Samlet uddannelsesforløb	491.946	590.335	729.593	875.511	521.138	625.365	300.420

Anm: En del elever skønnes at have en højere timeløn end den overenskomstsikrede. I tabellen er derfor medtaget yderligere eksempler, hvor det antages, at en gennemsnitlig elev får 20 pct. over overenskomstsatserne og en gennemsnitlig vokselev får 20 pct. mere end satsen.

Kilde: Dansk Byggeri Bygningsoverenskomst, www.su.dk samt egne beregninger.

Det skal bemærkes, at vokselever ofte kan gennemføre en erhvervsuddannelse hurtigere end yngre elever på grund af erhvervs erfaring og merit. En vokselev med et samlet uddannelsesforløb på 2,5 år har til sammenligning en samlet indkomst under uddannelsesforløbet på 521.000 kr. indenfor byggebranchen, *jf. tabel 10*.

Arbejdsgiveren afholder lønudgift og modtager lønrefusion fra AER. Hertil kommer et statsligt løntilskud for vokselever med støtte fra voksenlærlingeordningen.

På overenskomstsatserne inden for byggeriet har arbejdsgiverne lavere omkostninger ved at uddanne ordinære elever frem for vokselever, med mindre vokseleven på grund af kurser og erfaring gennemfører uddannelsen hurtigere. Hvis der tages højde for, at aflønningen af elever og vokselever kan afvige fra overenskomstsatserne, kan det dog indebære, at arbejdsgiveren også har højere omkostninger ved uddannelse af vokselever med løntilskud i de kortere forløb end ved uddannelse af ordinære elever, *jf. tabel 11*.

Det statslige løntilskud fra voksenlærlingeordningen indebærer, at arbejdsgiveren har lavere omkostninger ved at uddanne vokselever med tilskud end uden.

Tabel 11**Eksempler på arbejdsgiverens direkte udgifter ved uddannelse af elever og voksnelever indenfor byggeri, 2008**

	Elev		Voksenelev u tilskud		Voksenelev m tilskud		Voksenelev m tilskud	
	Efter overens- komst	Skønnet gns. elev ¹⁾	Efter overens- komst	Skønnet gns. elev ¹⁾	Efter over- enskomst	Skønnet gns. elev ¹⁾	Efter over- enskomst	Skønnet gns. elev ¹⁾
Forudsat varighed (år)	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	2,5	2,5
	--- kr. ---							
Samlet lønudgift	491.946	590.335	729.593	875.511	729.593	875.511	521.138	625.365
Statsligt løntilskud pr. time					35	35	35	35
Samlet løntilskud ²⁾					170.625	170.625	136.500	136.500
Lønrefusion pr. uge	2.351	2.351	3.820	3.820	3.820	3.820	3.820	3.820
Samlet lønrefusion	61.137	61.137	99.320	99.320	99.320	99.320	99.320	99.320
Arbejdsgiverudgifter	430.809	529.198	630.273	776.191	459.648	605.566	285.318	389.545

Anm: 1) En del elever skønnes at have en højere timeløn end den overenskomstsikrede. I tabellen er derfor medtaget yderligere eksempler, hvor det antages, at en gennemsnitlig elev får 20 pct. over overenskomstsatserne og en gennemsnitlig voksnelev får 20 pct. mere end satsen. 2) Det er forudsat, at løntilskuddet modtages i de maksimale 2,5 år i eksemplerne med elevforløb på 3,5 år og i 2 år i eksemplerne med en samlet varighed på 2,5 år.

Kilde: Dansk Byggeri Bygningsoverenskomst, www.su.dk samt egne beregninger.

Inden for industriens område har en elev i et uddannelsesforløb på 3,5 år en samlet indkomst på 440.000 kr. i perioden, hvis eleven aflønnes efter overenskomstsatserne på området. Til sammenligning vil en voksnelev i et uddannelsesforløb på 3,5 år have en samlet indkomst på 690.000 kr. i perioden efter overenskomstbestemmelserne, *jf. tabel 12*. En voksnelev har således en indkomst, der er godt 55 pct. højere end en elev på almindelige vilkår.

Tabel 12**Eksempler på indtægt under uddannelsen for elever og voksnelever indenfor fremstilling samt studerende på lange videregående uddannelser, 2008**

	Elev		Voksenelev		Voksenelev		SU
	Efter over- enskomst	Skønnet gns. elev	Efter over- enskomst	Skønnet gns. elev	Efter over- enskomst	Skønnet gns. elev	
Forudsat varighed (år)	3,5	3,5	3,5	3,5	2,5	2,5	5
Timesatser	--- Kr. ---						
1. periode (26 uger)	55	66	101	121	101	121	
2. periode (52 uger)	63	75	101	121	101	121	
3. periode (52 uger)	68	81	101	121	101	121	
4. periode (52 uger)	79	95	101	121	101	121	
Måned	10.467	14.654	16.356	22.898	16.356	24.533	5.007
År	125.608	175.851	196.268	274.775	196.268	294.401	60.084
Samlet uddannelsesforløb	439.628	527.553	686.936	824.324	490.669	588.803	300.420

Anm: En del elever skønnes at have en højere timeløn end den overenskomstsikrede. I tabellen er derfor medtaget yderligere eksempler, hvor det antages, at en gennemsnitlig elev får 20 pct. over overenskomstsatserne og en gennemsnitlig voksnelev får 20 pct. mere end satsen.

Kilde: Industriens overenskomst 2007, www.su.dk samt egne beregninger.

Det skal bemærkes, at voksnelever ofte kan gennemføre en erhvervsuddannelse hurtigere end yngre elever på grund af erhvervs erfaring og merit. En voksnelev med et samlet uddannelsesforløb på 2,5 år har til sammenligning en samlet indkomst under uddannelsesforløbet på 491.000 kr. eller ca. 12 pct. mere end den ordinære elev indenfor fremstilling, *jf. tabel 12*.

På overenskomstsatserne inden for industrien har arbejdsgiverne lavere omkostninger ved at uddanne voksnelever med løntilskud end ordinære elever. Det gælder både voksnelever med samme længde uddannelsesforløb som de ordinære elever og voksnelever med kortere forløb, *jf. tabel 13*.

Hvis der tages højde for, at aflønningen af elever og voksnelever kan afvige fra overenskomstsatserne, kan det indebære, at arbejdsgiveren også har højere omkostninger ved uddannelse af voksnelever med løntilskud end ved uddannelse af ordinære elever, *jf. tabel 13*. Det er dog i eksemplet stadigvæk billigere for arbejdsgiveren at uddanne voksnelever med tilskud end ordinære elever, hvis uddannelsesforløbet er kortere.

Det statslige løntilskud fra voksenlærlingeordningen indebærer, at arbejdsgiveren har lavere omkostninger ved at uddanne voksnelever med tilskud end uden.

Tabel 13**Eksempler på arbejdsgiverens direkte udgifter ved uddannelse af elever og voksnelever indenfor fremstilling, 2008**

	Elev		Voksenelev u tilskud		Voksenelev m tilskud		Voksenelev m tilskud	
	Efter overens- komst	Skønnet gns. elev ¹⁾	Efter overens- komst	Skønnet gns. elev ¹⁾	Efter over- enskomst	Skønnet gns. elev ¹⁾	Efter over- enskomst	Skønnet gns. elev ¹⁾
Forudsat varighed (år)	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	2,5	2,5
	--- kr. ---							
Samlet lønudgift	439.628	527.553	686.936	824.324	686.936	824.324	490.669	588.803
Statsligt løntilskud pr. time					35	35	35	35
Samlet løntilskud ²⁾					170.625	170.625	136.500	136.500
Lønrefusion pr. uge	2.351	2.351	3.820	3.820	3.820	3.820	3.820	3.820
Samlet lønrefusion	61.137	61.137	99.320	99.320	99.320	99.320	99.320	99.320
Arbejdsgiverudgifter	378.490	466.416	587.616	725.004	416.991	554.379	254.849	352.983

Anm: 1) En del elever skønnes at have en højere timeløn end den overenskomstsikrede. I tabellen er derfor medtaget yderligere eksempler, hvor det antages, at en gennemsnitlig elev får 30 pct. over overenskomstsatsene og en gennemsnitlig voksnelev får 20 pct. mere end satsen. 2) Det er forudsat, at løntilskuddet modtages i de maksimale 2,5 år i eksemplerne med elevforløb på 3,5 år og i 2 år i eksemplerne med en samlet varighed på 2,5 år.

Kilde: Industriens overenskomst, www.su.dk samt egne beregninger

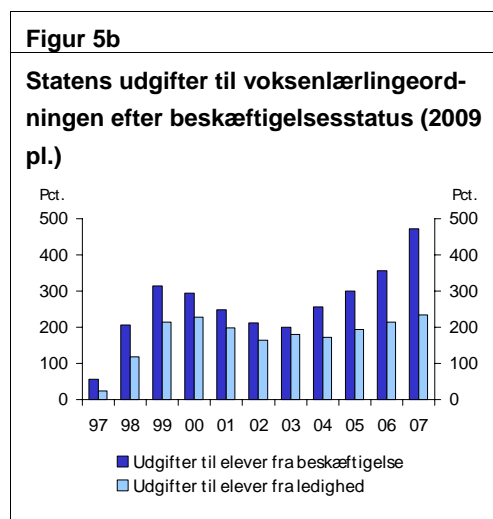
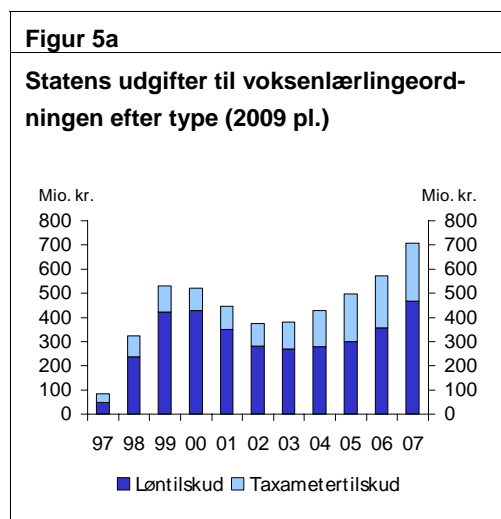
Offentlige udgifter og udgifter til AER

Elever i erhvervsuddannelsesforløb med tilskud fra tilskudsordningen til voksenlærlinge indebærer statslige udgifter til løntilskuddet til virksomheden i praktikperioder samt driftsudgifter til uddannelsen (taxametertilskud til uddannelsesinstitutionen) i skoleperioder.

I 2007 udgjorde statens udgifter til tilskudsordningen til voksenlærlinge i alt 684 mio. kr. (2009 pl.), hvoraf løntilskuddet til arbejdsgiverne udgjorde 468 mio.kr. og taxametertilskuddet til uddannelsesinstitutionerne ca. 216 mio.kr., *jf. figur 5a.*

Udgifterne til henholdsvis ledige og beskæftigede afspejler udviklingen i tilgang og bestand på voksenlærlingeordningen. Udgifterne til beskæftigede er omtrent fordoblet fra 2002 til 2007, mens udgifterne til ledige er på omtrent samme niveau, *jf. figur 5b.*

Kilde: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt FL08.

Samlet set har voksenlærlingeordningen siden introduktionen medført statslige udgifter på i alt knap 5 mia. kr. Udgifterne til løntilskuddet udgør knap 70 pct. heraf, *jf. tabel 14*.

Uddannelse af vokselever med tilskud fra voksenlærlingeordningen indebærer således offentlige merudgifter set i forhold til elevforløb på ordinære vilkår og vokselevforløb uden tilskud fra voksenlærlingeordningen – primært som følge af løntilskuddet.

Det skal bemærkes, at vokselever i gennemsnit er kortere tid om at gennemføre uddannelsen end elever på almindelige vilkår. Det skyldes, at vokselever ofte har en betydelig erhvervs erfaring. I forhold til uddannelse af elever på almindelige vilkår, vil uddannelse af vokselever med tilskud således indebære merudgifter til selve løntilskuddet og mindreudgifter til selve uddannelsen.

Betydningen af længden af elevforløbet for statens udgifter er gengivet i eksemplerne i boks 3.

Tabel 14**Statens udgifter til løntilskud og taxametertilskud i forbindelse med voksenlærlingeordningen**

Mio. kr. (2009 pl.)	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	I alt
Udgifter til løntilskud¹⁾												
Beskæftigede	34	151	250	241	195	159	143	168	182	222	313	2.058
Ledige	15	86	171	187	155	123	128	112	118	133	156	1.384
I alt	49	237	421	428	350	282	271	280	300	355	469	3.442
Driftsudgifter til uddannelse (taxametertilskud)²⁾												
Beskæftigede	24	56	64	53	54	53	58	89	97	123	144	815
Ledige	10	32	44	41	43	41	52	59	63	74	72	531
I alt	34	88	108	94	97	94	110	148	160	197	216	1.346
Samlede statslige udgifter												
Beskæftigede	58	207	314	294	249	212	201	257	279	345	457	2.873
Ledige	25	118	215	228	198	164	180	171	181	207	228	1.915
I alt	83	325	529	522	447	376	381	428	460	552	685	4.788

Anm.: 1) Udgifterne til løntilskud blev ikke opgjort særskilt for ledige og beskæftigede før 2003. Fordelingen er skønnet på baggrund af fordelingen i bestandsaktiviteten. 2) Taxameterudgifterne opgøres ikke særskilt for ledige og beskæftigede. Udgifterne er ligeledes skønsmæssigt fordelt efter fordelingen i bestandsaktiviteten. Taxameteret til voksenlærlinge er ikke anderledes end til de øvrige EUD-elever. Driftsudgifterne til voksenlærlinge repræsenterer derfor ikke ekstraudgifter for staten ift. de øvrige EUD-elever.

Kilde: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt FL08.

Boks 4**Eksempler på offentlige udgifter til elever med og uden tilskud fra voksenlærlingeordningen**

Voksenelever er typisk kortere tid om uddannelsen end elever i ordinære forløb. Det skyldes, at voksenelever ofte har en betydelig arbejdsmarkedserfaring, som kan gøre praktiktiden kortere. Samtidig vil nogle voksenelever have gennemført kurser, der er meritgivende, hvorved skoleforløbet også kan blive kortere. Det indebærer, at voksenelever gennemsnitlig set ikke trækker på uddannelsessystemet i samme omfang som almindelige elever. Herved reduceres driftsudgifterne forbundet med uddannelsen.

I tabellen er angivet eksempler på fire forskellige elevforløb med og uden tilskud fra voksenlærlingeordningen. Person 3 har et uddannelsesforløb, som indebærer driftsudgifter og løntilskudsudgifter omtrent svarende til udgiftsforholdet for voksenelever med tilskud fra voksenlærlingeordningen samlet set.

	Person 1	Person 2	Person 3	Person 4
			--- År ---	
Samlet uddannelsesforløb	3,5	3,0	2,5	2,0
- heraf skoletid	1,0	1,0	0,5	0,5
- heraf praktiktid	2,5	2,0	2,0	1,5
<i>Driftsudgifter</i>			--- Kr. (2009 pl.)---	
Anslåede årlige omkostninger	109.310	109.310	109.310	109.311
Samlede omkostninger	109.310	109.310	54.655	54.656
<i>Løntilskud</i>				
Anslåede årlige omkostninger	68.250	68.250	68.250	68.250
Samlede omkostninger	170.625	136.500	136.500	102.375
Udgifter til elever med tilskud	279.935	245.810	191.155	157.031
Udgifter til elever uden tilskud	109.310	109.310	54.655	54.656

Anm.: De årlige driftsudgifter forbundet med uddannelsen er skønsmæssigt opgjort. Der er taget udgangspunkt i udgifterne til voksenelever. Det skal bemærkes, at uddannelsessammensætningen har væsentlig betydning for de årlige enhedsomkostninger.

I perioder hvor eleven er i skoledelen af uddannelsen modtager arbejdsgiveren lønrefusion fra AER. For voksenelever modtager arbejdsgiveren højere lønrefusionen end i ordinære elevforløb. AER's udgifter til lønrefusion afholdes gennem arbejdsgiverbidraget til AER, som er et fast beløb pr. beskæftiget. Finansieringsmodellen for AER-ordningen indebærer en fordeling af den økonomiske byrde ved at tage elever mellem arbejdsgiverne og bidrager dermed til at understøtte en løbende forsyning af erhvervsuddannet arbejdskraft til virksomhederne.

I 2007 udløste voksenelever samlet set AER-tilskud på ca. 440 mio. kr. Det er en stigning i forhold til 2003 på ca. 15 pct. i forhold til 2003, *jf. tabel 15*.

Tabel 15					
Tabeloverskrift					
Mio. kr. (2008-pl)	2003	2004	2005	2006	2007
Udgifter til AER	388	414	431	409	442
- Heraf udgift til elever med løntilskud fra VLO	151	207	241	272	-

Kilde: AER.